

A Pécsi Ítéltábla a dr. Váczi Miklós ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) I. rendű, **II.rendű felperes neve** (II.rendű felperes címe) II. rendű, **III.rendű felperes neve** (III.rendű felperes címe) III. rendű és **IV.rendű felperes neve** (IV.rendű felperes címe) IV. rendű felpereseknek - dr. Ozsváth Ferenc ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** címe I. rendű és a személyesen eljáró **II.rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2012. március 28. napján kelt 24.P.21.608/2010/22. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által 24., a II. és IV. rendű felperesek által 25. és 26. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatja a következők szerint:

a II. rendű felperes javára szóló tőkemarasztalás összegét 1.477.945,- (egymillió-négyszázhetvenhétezer-kilencszáznegyvenöt) forintra felemeli azzal, hogy ebből 1.033.045,- (egymillió-harmincháromezer-negyvenöt) forint után 2008. július 8. napjától,
180.220,- (száznolcvanezer-kétszázhusz) forint után 2008. szeptember 8. napjától,
67.700,- (hatvanhétezer-hétszáz) forint után 2008. szeptember 23. napjától,
19.000,- (tizenkilencezer) forint után 2008. október 20. napjától,
28.000,- (huszonnyolcezer) forint után 2010. június 1. napjától,
150.000,- (százötvenezer) forint után 2010. szeptember 10. napjától a kifizetés napjáig járó, az első fokú ítéletben megjelölt mértékű késedelmi kamatokat köteles az I. rendű alperes a II. rendű felperes javára megfizetni;

a II. rendű alperes javára megítélt, az I. rendű alperest terhelő járadék összegét havi 500,- (ötszáz) forintra felemeli;
a IV. rendű felperes javára szóló marasztalás összegét 1.366.000,- (egymillió-háromszázhatvanhatezer) forintra felemeli - az elsőfokú ítéletben megjelölt tőkerészletek közül az egyéb kezdőidőpontoktól járó kamatmarasztalás érintése nélkül - azzal, hogy a 2008. július 8. napjától a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú ítéletben megjelölt mértékű késedelmi kamatokat 1.000.000,- (egymillió) forint után köteles az I. rendű alperes a IV. rendű felperes javára megfizetni;

az I. rendű alperes által a II. és IV. rendű felperesek részére fizetendő elsőfokú perköltség összegét felemeli akként, hogy az I. rendű alperes a II. rendű felperes részére 145.600,- (száznegyvenötezer-hatszáz) forint, a IV. rendű felperes részére 133.700,- (százharmincháromezer-hétszáz) forint elsőfokú perköltség megfizetésére köteles; egyúttal az elsőfokú ítélet alapján az I. rendű felperest és a III. rendű felperest megillető, az I. rendű alperest terhelő elsőfokú perköltség összegét 179.800,- (százhetvenkilencezer-nyolcszáz) forintban állapítja meg;

az I. rendű alperes által az állam javára, külön felhívásra fizetendő elsőfokú illeték összegét 274.800,- (kétszázhetvennégyezer-nyolcszáz) forintra leszállítja,
az I. rendű alperes által az állam javára, külön felhívásra fizetendő állam által előlegezett költség összegét 145.054,- (száznegyvenötezer-ötvennégy) forintra felemeli,

kötelezi a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az állam javára, az illetékes adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára 27.000,- (huszonhétezer) forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket, valamint az állam javára, a K Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására, az ott írt módon és számlára 14.255,- (tizennégyezer-kétszázötvenöt) forint állam által előlegezett költséget.

Egyebekben az elsőfokú ítélet rendelkezéseit nem érinti.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül az I. rendű felperesnek 25.400,- (huszonötezer-négyszáz), a II. rendű felperesnek 36.400,- (harminchatezer-négyszáz), a III. rendű felperesnek 22.200,- (huszonkétezer-kétszáz), a IV. rendű felperesnek 25.400,- (huszonötezer-négyszáz) forint másodfokú perköltséget, valamint az állam javára, az illetékes adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára 275.600,- (kétszázhetvenötezer-hatszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A fellebbezés elbírálása szempontjából jelentős tényállás szerint a felperesek 2008. július 8. napján a II. rendű alperes által vezetett ... forgalmi rendszámú személygépkocsiban utaztak, amikor a bal hátsó kerék kiesése miatt a gépjármű irányíthatatlanná vált és a baloldali forgalmi sávba áttérve 60-66 km/h sebességgel csaknem frontálisan egy szemből érkező személygépkocsival ütközött. A baleset miatt indult nyomozást a N Rendőrkapitányság bűncselekmény hiányában megszüntette.

Az ... forgalmi rendszámú gépjármű üzemtartója az I. rendű alperesnél rendelkezett kötelező gépjármű felelősségbiztosítással.

A gépkocsi bal hátsó ülésén utazó I. rendű felperes a balesetben az áll bal oldalának lágyrész zúzódását, a bal váll enyhe zúzódását, hasfali zúzódást, a jobb singcsont darabos törését, valamint a bal lábszár vágott sebzését szenvedte el.

A házastársával négy gyermeket nevelő I. rendű felperes 2007. évben porckorong sérvesedés miatt műtéten esett át, ezt követően súlyos fokú ágyéki gerincbántalma kiújult, de csökkent munkaképessége mellett is vállalt fizikai munkát.

A baleseti sérülésekkel okozati összefüggésben az I. rendű felperes 4%-os egészségkárosodást szenvedett, jobb csuklója a gyógyulást követően deformált lett, terhelhetősége enyhe fokban csökkent, állsérülése durva hegesedéssel gyógyult. A borotválkozást is nehezítő heget az I. rendű felperes szégyelli.

A fentiek miatt az I. rendű felperes frusztráltabb a munkavállalás, a szabadidő eltöltése és a közlekedés terén.

Az I. rendű alperes 2010. május 5. napján 500.000,- forint nem vagyoni kártérítést teljesített az I. rendű felperesnek.

A gépjármű övhasználatot mellőző jobb első utasa, a II. rendű felperes a baleset során a jobb felkartest törését, a bal oldali bordák többszörös törését, következményes kis fokú légmellet és a jobb lábszár törését szenvedte el, a baleset után 2008. november hónapjáig munkaképtelen volt.

Az élettársával és egy gyermekével élő II. rendű felperes egészségi állapota a balesetet megelőzően is károsodott volt, ami ágyéki porckorong bántalmából, porckorongsérv miatt végzett műtét utáni állapotából, mindkét térd műtét utáni állapotából volt eredeztethető. Munkaképesség-csökkenése mellett is végzett fizikai munkát, jövedelme ebből származott. A ház körüli, kerti munkákat a balesetet megelőzően ellátta.

A II. rendű felperes a baleseti sérülésekkel okozati összefüggésben 14% mértékű egészségkárosodást szenvedett, jobb felkarja deformáltan gyógyult, a jobb váll enyhe fokban megrövidült, bal alsó végtagjának terhelhetősége csökkent, bicegve jár. Enyhe fokú pszichés zavar alakult ki nála, feszült, szorong, hangulata labilis, rémálmai vannak.

Maradandó következményekkel járó sérülései nagyobb valószínűséggel a biztonsági öv használata mellett is kialakultak volna, mintegy 20% lett volna annak esélye, hogy övhasználat mellett nem következnek be.

A II. rendű felperes két hónapig ápolásra, további két hónapig gondozásra szorult, amit élettársa biztosított számára, ennek díja 270.000,- forint volt.

Az ápolásra-gondozásra szorultság időszakában élelemfeljavításként vitamin-és fehérjedús táplálékot fogyasztott, ennek többletköltsége 61.000,- forintban határozható meg.

Gyógyszerköltsége a balesetet követő első évben 12.000,- forint volt, 2009. július 9. napjától havi 500,- forint gyógyszerköltsége keletkezik.

Kiesett, hozzátartozói által pótolta háztartási, ház körüli, kerti munkájának ellenértéke 91.500,- forintot tett ki.

Jogi képviselőt meghatalmazva érvényesítette kárigényét, ennek kapcsán 2010. szeptember 10. napján 150.000,- forint ügyvédi munkadíjat fizetett ki.

Az I. rendű alperes a II. rendű felperes kártérítési igényét részben elismerve a balesetkor sérült ruházat, kórházi kényszervásárlás, látogatási költség, ápolás, gondozás, háztartási kisegítő díja és élelemfeljavítás címen 292.280,- forintban elszámolt kárból 30% mértékű károsulti közrehatás alkalmazása mellett 2010. február 9. napján összesen 204.595,- forint vagyoni kárt térített meg. Ebben a körben a felek között nem volt összegszerűségében vitás a ruházatban keletkezett kár 7.250,- forintos tétele, a kórházi kényszervásárlással felmerült 8.050,- forint és a látogatással felmerült 94.850,- forint költség, azaz összesen 110.150,- forint.

2009. október 22. napján 100.000,- forint, 2009. november 19. napján 100.000,- forint, 2010. április 2. napján 1.200.000,- forint, összesen 1.400.000,- forint nem vagyoni kártérítést kapott a II. rendű felperes.

A gépkocsi hátsó ülésén középen utazó III. rendű felperes a baleset során a combcsont testének elmozdulással járó törését, valamint az orrcsont törését szenvedte el.

A balesetet megelőzően egészséges III. rendű felperes a baleseti sérülése miatt sántítva jár, bal felső végtagjának terhelhetősége enyhe fokban csökkent, emiatt 4%-os egészségkárosodása alakult ki. Kedélye a balesetet követően romlott, sántító járását szégyenli, zárkózottabbá vált. A balesetet követően egy havi időtartamban szorult teljes ápolásra, két hónap időtartamban gondozásra.

Az I. rendű alperes a III. rendű felperes részére 2010. február 9. napján 100.000,- forint, 2010. május 5. napján 400.000,- forint nem vagyoni kártérítést teljesített.

A hátul jobb oldalt utazó IV. rendű felperes a baleset során a bal arcfél zúzódását, az orrcsont törését, a bal oldali szemgödör belső oldalfalának törését, a bal szem belső egyenes szemizmának törésvonalba történő beékelődését, a bal váll zúzódását szenvedte el.

A házastársával öt gyermeket nevelő, kőműves-ács szakmunkás képzettségű, a balesetet megelőzően egészséges IV. rendű felperes arcsérülései jól látható heggel gyógyultak, nála időszakonként kettős látás, fényérzékenység és fejfájás jelentkezik, a bal váll sérülése fájdalmas, mely állapot 20%-os egészségkárosodásban fejezhető ki.

A ház körüli, kerti munkákban segítségre szorul, a kialakult egészségkárosodását szégyenli, a szorongásos feszültség családi életét is beárnyékoló fokozott hangulati, érzelmi labilitási zavarokat okoz.

A vagyoni károk térítése mellett az I. rendű alperes 2010. május 5. napján 1.800.000,- forint nem vagyoni kártérítést teljesített a IV. rendű felperesnek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a II. rendű alperes megsértette a felperesek egészséghez és testi épséghez fűződő személyiségi jogát.

Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg

az I. rendű felperesnek 902.000,- forintot, ebből egyéb részösszegek mellett 800.000,- forint nem vagyoni kártérítés után 2008. július 8. napjától a kifizetés napjáig járó, a naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatát, valamint 2012. április 1. napjától folyamatosan havi 500,- forint járadékot.

Úgy ítélte meg, hogy az I. rendű felperest ért nem vagyoni hátrány kiküszöbölésére - szemben az I. rendű felperes által ezen a címen igényelt 1.500.000,- forinttal - összesen 1.300.000,- forint nem vagyoni kártérítés alkalmas; az 500.000,- forint összegű I. rendű alperesi részteljesítés elszámolásával ezen a címen - a 902.000,- forint marasztalási összeg részeként - további 800.000,- forint megfizetésére kötelezte az I. rendű alperest.

Az I. rendű felperes keresetét a nem vagyoni kártérítés iránti követelésen túl a gyógyszerköltség megtérítése iránti igény tekintetében találta még részben alaptalannak, miután az I. rendű felperes ezen a címen havi 3.200,- forint megfizetését kérte.

A II. rendű felperes javára az I. rendű alperest 833.775,- forint, ebből 6.800,- forintnak 2008. október 20. napjától, 126.200,- forintnak 2008. szeptember 8. napjától, 47.360,- forintnak 2008. szeptember 23. napjától, 120.000,- forintnak 2010. szeptember 10. napjától, 22.400,- forintnak 2010. június 1. napjától, 500.000,- forintnak 2008. július 8. napjától, 11.015,- forintnak 2008. július 8. napjától a kifizetés napjáig járó, 204.595,- forintnak 2008. július 8. napjától 2010. február 10. napjáig járó törvényes mértékű kamatai, valamint 2012. április 1. napjától kezdődően havi 400,- forint járadék megfizetésére kötelezte.

A II. rendű felperes terhére 20% mértékű közrehatást vett figyelembe, miután az övhasználat hiánya és a sérülések közötti okozati összefüggés megállapításához elégségesnek találta annak valószínűségét, hogy bekapcsolt biztonsági öv mellett az egészségkárosodást okozó maradandó sérülések kisebb eséllyel alakultak volna ki.

A marasztalási összegből 120.000,- forintot tett ki a jogi képviselettel felmerült költség, 126.200,- forintot a még nem térült ápolási-gondozási díj, 6.800,- forintot a még nem térült élelemfeljavítási költség, 22.400,- forintot a 2008. július 9. napjától 2012. március 31. napjáig lejárt gyógyszerköltség járadék. A kieső háztartási, házkörűli, kerti munka kapcsán a marasztalás ténylegesen 47.360,- forintra terjedt ki. A peres felek között nem vitatott tételekből (ruházati kár, kórházi kényszervásárlás, látogatási költségek) összeálló 110.150,- forint vagyoni kárból az I. rendű alperes által peren kívül alkalmazott 30% mértékű és a bíróság által alkalmazott 20% mértékű közrehatás eltéréséből adódó különbözet kapcsán az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest további 11.015,- forint megfizetésére kötelezte. Nem vagyoni kártérítés címén a II. rendű felperest ért nem vagyoni hátrány kiküszöbölésére az igényelt 2.400.000,- forintból 1.900.000,- forintot látott szükségesnek az elsőfokú bíróság, melyből még nem térült és a marasztalás részét képezte 500.000,- forint.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest a III. rendű felperes javára 916.700,- forint, ebből egyéb résztételek mellett 700.000,- forint nem vagyoni kártérítés és ennek

2008. július 8. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatai; a IV. rendű felperes javára 566.000,- forint, ebből egyéb résztételek mellett 200.000,- forint nem vagyoni kártérítés és ennek 2008. július 8. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai és 2012. április 1. napjától folyamatosan havi 1.000,- forint járadék megfizetésére kötelezte.

A III. rendű felperes esetében ezzel a nem vagyoni kártérítés iránti kereseti követelést maradéktalanul teljesítette (amivel a III. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés teljes összege 1.200.000,- forintra emelkedett), a III. rendű felperes esetében kizárólag a háztartási, házkörűli munkák címén előterjesztett keresetet ítélte részben alaptalannak, mivel ezen tétel kapcsán a követelés 103.100,- forint, a marasztalás 44.600,- forint volt.

A IV. rendű felperes ezzel szemben további 1.000.000,- forint, összesen 3.000.000,- forint nem vagyoni kártérítést igényelt, a kereset elutasítása az ő esetében a 800.000,- forint összegű nem vagyoni kártérítés iránti követelésen túl érintette a IV. rendű felperes által 6.250,- forintnak megfelelő összegben igényelt gyógyszerköltség járadék iránti követelés egy részét is.

Az elsőfokú bíróság a felpereseknek egy összegben 315.900,- forint perköltséget ítelt meg, az I. rendű alperes által az állam javára fizetendő eljárási illeték összegét 298.500,- forintban, az előlegezett költség összegét 110.200,- forintban határozta meg.

Az ítélet ellen a II. rendű felperes, a IV. rendű felperes és az I. rendű alperes fellebbezett.

A II. rendű felperes fellebbezésében a kármegosztást kifogásolta, állította, hogy az „alperesnek” a mentesülése érdekében bizonyítania kellett volna, hogy a felperes felróható magatartása, az övhasználat elmulasztása az elkerülhetetlennél súlyosabb hátrányok kialakulását eredményezte. Ezzel szemben a szakértői vélemény alapján annak nagyobb a valószínűsége (80%), hogy a II. rendű felperest a tőle függetlenül megindult és általa befolyásolhatatlanul zajló károsító folyamatban az öv sem védte volna meg.

Kérte, hogy a kereseti kérelmét kármegosztás nélkül teljesítse a bíróság, így ügyvédi munkadíj tekintetében további 30.000,- forint, a nem vitatott összegű tételek kármegosztással rendezett hányada tekintetében további 22.030,- forint, az ápolás-gondozás kapcsán további 54.005,- forint, élelemfeljavítás címén további 19.000,- forint, a gyógyszerjáradék lejárt része tekintetében további 5.600,- forint, a folyamatos gyógyszerjáradék tekintetében további 100,- forint/hó, háztartási kisegítő tekintetében további 27.450,- forint, a nem vagyoni kár kapcsán további 500.000,- forint megfizetését kérte.

A IV. rendű felperes kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és I. rendű alperes marasztalását további 800.000,- forint nem vagyoni kártérítésben és annak balesettől járó kamataiban. Álláspontja szerint a fiatal korában kialakult munkaképesség-csökkenés mértéke, az emellett jelentkező esztétikai és pszichés kár megalapozták a keresetét.

Kérték továbbá a fellebbező felperesek az egybefoglalt elsőfokú perköltség megállapításának felülbírálatát, részben a fellebbezés eredménye reményében,

részben pedig mivel alaptalannak tartották a megállapodás szerinti díj túlzott csökkentését.

Az I. rendű alperes fellebbezése is az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányult. Az I., II. és III. rendű felperesek részére fizetendő nem vagyoni kártérítés mellőzését kérte, minek folytán az I. rendű felperes javára történő marasztalást 800.000.- forinttal, a II. rendű felperes javára történt marasztalást 500.000,- forinttal, a III. rendű felperes részére történő marasztalást 700.000,- forinttal kérte leszállítani. Arra hivatkozott, hogy az I. rendű felperes életvitelében megjelenő nem vagyoni jellegű hátrányok szerencsére minimálisak, 2008. évi értékviszonyok mellett az 1.300.000,- forintos marasztalás a bírói gyakorlat keretein túlmutat. A II. rendű felperes esetében a következmények súlyosabbak, de nyomatékosan kellett volna figyelembe venni a közrehatását, illetve azt, hogy a balesetet megelőzően is beteges volt. Mindezek mellett az 1.900.000,- forintban meghatározott nem vagyoni kártérítés az I. rendű alperes megítélése szerint eltúlzott. A III. rendű felperes esetében ugyancsak kismértékű hátrányok következtek be, a lelki károk érdemben nem bizonyítottak, nem igazolt, hogy a III. rendű felperes párkapcsolata a balesettel okozati összefüggésben szakadt meg, így az 1.200.000,- forint összértékű nem vagyoni kártérítést jelentősen eltúlzott.

A II. rendű felperes fellebbezése alapos, a IV. rendű felperes fellebbezése túlnyomó részben alapos, az alperesi fellebbezés az illetékfizetési kötelezettséget kivéve alaptalan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben foglalt tényállást pontosítja annyiban, hogy a II. rendű felperes esetében az elsőfokú ítélet 5. oldalán írt munkaképesség-csökkenés mértéke a II. rendű felperes esetében helyesen 20%, szemben az elsőfokú bíróság ítéletében feltüntetett 5% mértékkel.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a csatolt orosi iratok, illetve az orvosszakértői véleményben foglalt megállapítások figyelembevételével az alábbiak szerint egészíti ki:

Az I. rendű felperes a baleset elszenvedésekor 36 éves volt. Sérüléseinek tényleges gyógytartama 3 hónapot tett ki. Állának bal oldalán 8 cm hosszúságú durva hegvonal alakult ki. A jobb singcsont darabos törésének következménye a csukló deformáltsága, terhelhetőségének enyhe fokú csökkenése, ami a domináns kéz korlátozottságát eredményezi a közepes és az azt meghaladó nehézségű munkákban.

A II. rendű felperes a balesetet 44 évesen szenvedte el. Lábszártörése műtéti ellátást igényelt, sérülései miatt 2008. július 8. napjától július 26. napjáig állt kórházi kezelés alatt. A jobb felkartest elmozdulással járó, darabos törését konzervatíván kezelték, a gipszrögzítést 3 hónap időtartamban, 2008. október 8. napjáig viselte. Utóbb szükségessé vált a lábszártörés rögzítésére beültetett csavarok eltávolítása, a szervezetében emellett is maradt vissza fémanyag. A II. rendű felperes jobbkezes, így felgyógyulásáig a domináns kezének használatában volt akadályozott.

A III. rendű felperes a balesetet 23 éves életkorában szenvedte el. A combcsont testének összezsúszással, elmozdulással járó törését műtéti úton, velőűrszegezéssel kísérelték meg helyreállítani. Kórházi ellátása 2008. július 14. napjáig tartott. A balesetet követő egy hónapban teljes ápolásra szorult. Semminemű munkavégzésre nem volt alkalmas a balesetet követő 3 hónapban, a teljes funkcionális gyógytartama 6 hónap időtartamban határozható meg.

A IV. rendű felperes a baleset elszenvedésekor 29 éves volt. Arcsérülései feltűnő esztétikai hátrányt eredményező heggel gyógyultak. A kettős látás a bal szemén jelentkezik, minek következtében a szakképzettségének megfelelő ács-állványozó munkát nem végezhet.

A másodfokú bíróság a III. rendű felperes tekintetében a baleset következményeinek számbavétele köréből mellőzi azon megállapítást, hogy a III. rendű felperes párkapcsolata megszakadt. A III. rendű felperes pszichológiai vizsgálata során arról számolt be, hogy volt barátnője, de elköltözött vidékre; ebből arra lehet következtetni, hogy a távolság vezetett a kapcsolat megszakadásához.

A tényállás a fenti pontosításokkal és kiegészítésekkel teljes, az elsőfokú ítélet felülbírálatának elvégzésére alkalmas.

A jogalapot érintő egyetlen vitatott kérdésben a másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság II. rendű felperesi közrehatással kapcsolatos álláspontját. Kétségtelen, hogy a II. rendű felperes a KRESZ 48.§ (4) bekezdése alapján köteles lett volna magát a biztonsági öv becsatolásával rögzíteni, így jogszabályban előírt alapvető kármegelőzési, kárenyhítési kötelezettségét mulasztotta el, amikor a biztonsági öv használatát mellőzte. Ezen magatartása ellentétes volt a Ptk.340.§ (1) bekezdésében előírtakkal, mely rendelkezés értelmében a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ugyanezen bekezdés második mondatában foglaltak szerint azonban a kárnak azt a részét nem kell megtéríteni, amely *abból származott*, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

Egységes a bírói gyakorlat abban a kérdésben, hogy kármegosztás alkalmazására általában csak a károsult olyan közreható magatartása, illetve mulasztása vezethet, amely a bekövetkezett kárral *tényleges okozati összefüggést* mutat (BDT 2006.1412). A felelősség megosztásának határeset, ha a károsult a köztudatban is rögzült, alapvetőnek tekinthető kötelezettségét sérti meg és ezzel egy olyan káresemény során, melyben a károsodás bekövetkezését elvárható magatartást feltételezve sem lehetne kizárni, olyan helyzet kialakulásához járul hozzá, melyben *lényegesen nagyobb a valószínűsége* a súlyosabb következmények kialakulásának (BDT 2010.2336).

A II. rendű felperes esetében azonban nem lehet arra következtetni, hogy a kárelhárítás körében értékelhető mulasztása és a baleset következtében őt ért sérülések között az okozati összefüggés ténylegesen fennállna. Mivel a biztonsági öv védelmében a II. rendű felperesnek 20% mértékben kifejezhető esélye nyílt volna a maradandó következménnyel járó sérülések elkerülésére, ezen valószínűségi arányok mellett - miután az eredmény jóval nagyobb valószínűséggel övhasználat

mellett is bekövetkezett volna - nem lehet kijelenteni, hogy a kár egy része az övhasználat elmulasztásából származott, minek folytán kármegosztás alkalmazásának sem lehet helye.

A másodfokú bíróság ezért a kármegosztás alkalmazását mellőzte és az I. rendű alperest a II. rendű felperes teljes, még nem térült kárának megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság indoklásában foglalt sorrendet követve a marasztalás a II. rendű alperes vagyoni kárait illetően az egyes kártételek vonatkozásában az alábbiak szerint alakult:

- az ügyvédi munkadíj tekintetében az elsőfokú bíróság által megítélt 120.000,- forintot a másodfokú bíróság 150.000,- forintra,
- a ruházati kárt, kényszervásárlási és látogatási költségeket magában foglaló nem vitatott összegű tétel vonatkozásában az elsőfokú bíróság által megítélt $(110.150 \times 0,8 - 77.105 =) 11.015,-$ forintot $(110.150 - 77.105 =) 33.045,-$ forintra;
- élelemfeljavítási költség címén az elsőfokú bíróság által megítélt $(61.800 \times 0,8 - 48.800,-$ forint alperesi teljesítés $=) 6.800,-$ forintot $(61.000 - 42.000 =) 19.200,-$ forintra;
- a lejárt gyógyszerköltség járadék vonatkozásában az elsőfokú bíróság által megítélt $(28.000 \times 0,8 =) 22.400,-$ forintot 28.000,- forintra;
- a háztartási, házkörüli és kerti munkák tekintetében az elsőfokú bíróság által megítélt 47.360,- forintot 67.700,- forintra;
- a 2012. április 1. napjától járó gyógyszerköltség-járadékot 400,- forintól 500,- forintra felemelte.

Az elsőfokú bíróság a tényállási részben a II. rendű felperes 2008. november hónapjáig tartó munkaképtelenségének ideje alatt kiesett háztartási, házkörüli, kerti munka díját 91.500,- forintban határozta meg (5.o. utolsó bekezdés). Utóbb a kieséssel érintett időszakhoz további két hónapot hozzászámolt (mely alatt a II. rendű felperes a kerti közepes vagy ennél nehezebb fizikai munkákban volt korlátozott). A kieső munka napi mértékét a teljes kieső időszakra átlagosan 1,5 órában vette figyelembe, ennek teljes ellenértékét, mint kárt 137.250,- forintban számította. Ezen összeg 80%-ának megfelelő 109.800,- forintot tekintett összesen térítendőnek. A keresetlevél téves hivatkozása alapján 32.300,- forint I. rendű alperesi teljesítést vett figyelembe, és azt állapította meg, hogy az I. rendű alperes további 77.500,- forintot köteles ezen a címen megfizetni; a rendelkező részben foglalt marasztalás résztételeinek egybevetéséből azonban következtethető, hogy a kötelezés ezen a címen csak 47.360,- forintra terjedt ki.

A rendelkezésre álló adatok (1/F/9. alatt csatolt tájékoztató levél) szerint 2010. február 9. napján $(32.330 \times 0,7 =) 22.630,-$ forintot térített háztartási kisegítő címén az I. rendű alperes, a 137.250,- forintból ez az összeg térült, a még nem térült kár 114.620,- forint.

A II. rendű felperes ezen a címen kereseti kérelmében 67.700,- forint megtérítését igényelte, fellebbezésében azonban további 27.450,- forint megfizetését kérte. Ez a 47.360,- forint összegű marasztalásra figyelemmel is legkevesebb 74.810,- forint iránti követelést jelent ezen a címen, a kereset felemelése azonban a Pp.247.§ (1)

bekezdése alapján a másodfokú eljárásban nem megengedett, így a Pp.215.§-ában foglalt korlátozásra is figyelemmel a 67.700,- forint és a 47.360,- forint különbözetének megfelelő 20.340,- forinttal emelte fel a marasztalási összeget a másodfokú bíróság.

A II. rendű felperes térítendő vagyoni kára így az elsőfokú ítéletben írt 333.775,- forint marasztalási összeggel szemben 477.945,- forintra emelkedett.

A II. rendű felperesi kereset a vagyoni károkat illetően így csupán 500,- forint élelemfeljavítás címén érvényesített követelés, 18.000,- forint a ruházati kár/kényszervásárlási/látogatási költség kapcsán érvényesített követelés, illetve 24.000,- forint pertárgyértékben kifejezhető havi 2.000,- forint járadékkövetelés vonatkozásában bizonyult alaptalannak.

A jogalaptól független összegszerűségi kérdéseket illetően a fellebbező felek csak a nem vagyoni kár mértékét tették vitássá. Ennek meghatározásához az elsőfokú bíróság a baleset következményeit feltárta és számos vonatkozásban körültekintően értékelte, a felpereseket ért személyhez fűződő hátrányokat azonban nem vette maradéktalanul figyelembe, ezért a nem vagyoni kártérítés mérlegelésénél súlyozandó szempontokat a másodfokú bíróság kiegészíti.

Valamennyi felperes esetében értékelni kell, hogy a csaknem frontális ütközéssel járó közlekedési baleset súlyához igazodóan a felpereseknek traumatikus helyzetet kellett átélniük.

Az I. rendű felperes esetében mérlegelni kell a hosszabb idejű gyógytartam alatt az I. rendű felperest sújtó kiszolgáltatottságból eredő megpróbáltatásokat, illetve az abból eredő többlethátrányt, hogy a maradandó korlátozottság az I. rendű felperes domináns, jobb kezét érinti.

A II. rendű felperes esetében nem maradhatnak értékelés nélkül a műtéti ellátással, a kórházi kezeléssel együtt járó kellemetlenségek, a többszörös bordatöréshez közismerten társuló fájdalmak, a domináns felső végtagon viselt gipszkötéssel súlyosbított kiszolgáltatottság, a II. rendű felperest fennmaradó életében elkísérő, a baleset miatt kialakult testi fogyatékoságok (megrövidült váll, deformált felkar, bicegő járás). A II. rendű felperes egészségének korábbi megromlása nem kisebbíti, hanem éppen hangsúlyosabbá teszi a baleset következményeit, mivel az egyébként is meglévő panaszai mellett, az azokból következő esékenyebb állapotában kell az újabb hátrányokat elviselnie.

A III. rendű felperes esetében is értékelni szükséges, hogy komplikált és maradéktalanul nem is gyógyuló törés miatt műtéti beavatkozásra, hosszabb kórházi kezelésre szorult, felgyógyulása elhúzódott.

A IV. rendű felperes esetében hangsúlyozandó, hogy a fiatal családapaként elszenvedett, visszatérően testi panaszokban jelentkező egészségkárosodás a szakképzettségének megfelelő munkavégzés akadálya, ami a IV. rendű felperes egzisztenciális kilátásaira, a családfenntartó szerepkörében bekövetkezett negatív változás pszichés feldolgozhatóságára is nyilvánvalóan súlyosan hátrányos következményekkel jár.

A másodfokú bíróság a fentiekre is figyelemmel úgy ítélte meg, hogy 2008. évi értékviszonyokra tekintettel az I. rendű felperes esetében 1.300.000,- forint, a II. rendű felperes esetében 2.400.000,- forint, a III. rendű felperes esetében 1.200.000,- forint, a IV. rendű felperes esetében 3.000.000,- forint nem vagyoni kártérítés szükséges és indokolt a felpereseket ért nem vagyoni hátrányok másnemű előnnyel történő ellentételezésére.

Ezért az I. rendű és a III. rendű felperesek esetében az I. rendű alperesi fellebbezést nem látta teljesíthetőnek, annak ellenére sem, hogy az I. rendű alperes megalapozottan hivatkozott a III. rendű felperes esetében a pszichés hátrányok elsőfokú bíróság általi túlértékelésére; ugyanakkor a II. rendű és a IV. rendű felperesek vonatkozásában a nem vagyoni marasztalás összegét felemelte.

Az elsőfokú ítélet Pp.253.§ (2) bekezdésének második fordulata alapján történő, fentiek szerinti megváltoztatása a perköltségre, a feljegyzett illetékre és az állam által előlegezett költségre vonatkozó rendelkezéseket is érinti.

A jogerős ítélet alapján 902.000,- forint kárt kell megtérítenie az I. rendű alperesnek az I. rendű felperes javára, ebből azonban 37.000,- forint lejárt járadék, amely a pertárgyérték számításánál nem vehető figyelembe, ugyanakkor 6.000,- forint a járadékban történő marasztalás pertárgyértéke, így az I. rendű felperes kereseti követelése kapcsán 871.000,- forint vonatkozásában pervesztes az I. rendű alperes. Ugyanezen számítási mód szerint a II. rendű felperes javára történő marasztalás teljes összege 1.477.945,- forint, ebből azonban 28.000,- forint a hátralékos járadékkövetelés, 6.000,- forint a járadékban történő marasztalás után számítandó pertárgyérték, így 1.455.945,- forint pertárgyértékű követelés vonatkozásában lett a II. rendű felperes tekintetében pervesztes az I. rendű alperes.

A III. rendű felperes javára járadékban történő marasztalás nem volt, így az I. rendű alperesi pervesztesség 916.700,- forint pertárgyértékre terjed ki.

A IV. rendű felperes esetében az 1.366.000,- forint marasztalási összegből 41.000,- forint volt a lejárt járadékra vonatkozó marasztalás, 12.000,- forint a járadékfizetési kötelezettség pertárgyértéke, a IV. rendű felperes esetében ekként az I. rendű alperes marasztalása 1.337.000,- forint pertárgyértékű követelés vonatkozásában történt.

Mindösszesen ekként pertárgyértékben kifejezve az I. rendű alperes 4.580.645,- forint vonatkozásában lett pervesztes.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest a négy felperes javára kötelezte 315.900,- forint elsőfokú perköltség megfizetésére, ami az elsőfokú ítéletben írt, 5%-ra mérsékelt ügyvédi munkadíjjal visszaszámolva 6.318.000,- forint, a költségszámítás alapjául vett értéket feltételezne; ilyen összegre vonatkoztatott I. rendű alperesi pervesztesség azonban nem mutatható ki, amiből következően az elsőfokú bíróság által alkalmazott mérséklés ténylegesen nem volt olyan mérvű, mint amire az indokolás alapján következtetni lehetne.

Az egyes felperesekre eső, elsőfokú bíróság által megítélt perköltséget a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet szerint a javukra szóló, illetve a teljes marasztalás arányosításával számszerűsítette, ebből következően az I. rendű felperes javára szóló marasztalás a teljes marasztalásból 27,7%-ot, a II. rendű felperesé 26%-ot, a

III. rendű felperesé 29,2%-ot, a IV. rendű felperesé 17,1%-ot tett ki, forintban kifejezve tehát az elsőfokú bíróság által megítélt perköltségből 87.600,- forint jutott az I. rendű, 82.100,- forint a II. rendű, 92.200,- forint a III. rendű, 54.000,- forint a IV. rendű felperesre.

A nem fellebbező I. és III. rendű felperesek javára megállapított perköltséget a másodfokú bíróság nem érinthette, lévén, hogy a velük szemben előterjesztett I. rendű alperesi fellebbezés alaptalannak bizonyult.

A II. rendű és a IV. rendű felperesek perköltségét illetően a felperesek a jogi képviselőjüket ellátó ügyvéddel az ügyvédi munkadíj tekintetében az eljárás jogerős befejeztekor esedékes, a megítélt kártérítési összeg 20%-ának megfelelő ügyvédi díj megfizetésében állapodtak meg. Az elsőfokú bíróság az ügy megítélését nem találta bonyolultnak és a kikötött munkadíjat erre hivatkozással mérsékelte, azzal, hogy a megítélt munkadíj áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.

A másodfokú bíróság megítélése szerint is eltúlzott a kikötött munkadíj, mivel azonban a kereset összegszerűsítése nagyobb terjedelmű számításokat tett szükségessé, illetve a perben szakértői bizonyítás is folyt, az elsőfokú bíróság indokolásában írt, 5%-ra történő mérséklés eltúlzottnak tekinthető, szemben az elsőfokú bíróság által ténylegesen is alkalmazott, megközelítőleg a pertárgyérték 10%-nak megfelelő összegre történő mérsékléssel.

A másodfokú bíróság a Pp.81.§ (2) bekezdésének figyelembevételével a felemelt marasztalási összegek pertárgyértéke (II. rendű felperes: 1455.945,-forint, IV. rendű felperes: 1.337.000,- forint) 10 %-ának megfelelő összegre emelte fel a II. rendű és IV. rendű felpereseknek járó perköltséget.

Az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr.13.§ (2) bekezdésére, a Pp.81.§ (1) bekezdésére figyelemmel az I. rendű alperes által megfizetendő elsőfokú eljárás illetéke 274.800 forint. Ez az összeg azonban alacsonyabb, mint amely összeg megfizetésére az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest le nem rótt illeték címén az állam javára kötelezte, így e tekintetben az I. rendű alperesi fellebbezés alapos volt, a megfizetendő elsőfokú illeték összegét le kellett szállítani. Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelkezett a II. rendű alperest terhelő illetékről; ezt a hiányosságot a másodfokú bíróságnak a Pp.253.§ (3) bekezdése alapján pótolnia kellett. A vele szemben megalapozott megállapítás iránti keresetre figyelemmel az Itv. korábban hatályban volt 39.§ (3) bekezdés b) pontja alapján a II. rendű alperes pervesztessége 450.000,- forintban fejezhető ki, így a II. rendű alperes ennek megfelelően, az Itv.74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr.13.§ (2) bekezdése, Pp.78.§ (1) bekezdése alapján 27.000,- forint elsőfokú illeték megfizetésére köteles.

Az I. rendű alperes 4.580.645,- forint pertárgyértékű keresetrész vonatkozásában lett pervesztés, azonban kisebb részben pernyertesnek is minősül, miután az I. rendű felperes esetében 232.400,- forint pertárgyértékű, a II. rendű felperes esetében 42.500,- forint (500,- forint élelemfeljavítási költség, 18.000,- forint nem vitatott összegű károk, 24.000,- forint járadék) pertárgyértékű, a III. rendű felperes

esetében 58.500,- forint pertárgyértékű, a IV. rendű felperes esetében 63.000,- forint pertárgyértékű keresetre terjedt ki az elutasítás, így mindösszesen 396.400,- forint pertárgyértékű keresetrész vonatkozásában tekinthető az I. rendű alperes pernyertesnek. Az I. rendű alperesi pervesztességgel, illetve pernyertességgel érintett keresetrészek összességében $(396.400 + 4.580.645 =)$ 4.977.045,- forintot tesznek ki. Az I. rendű alperesi pervesztesség aránya $(4.580.645 / 4.977.045)$ 92%-os mértékű.

A II. rendű alperes perbeli érdekeltsége a mindkét alperesre vonatkoztatott teljes pertárgyérték mellett $(450.000 / 5.427.045 =)$ 8,3%-ban összegszerűsíthető.

Az állam által előlegezett mindösszesen 171.922,- forint szakértői költségből az I. rendű alperes perbeli érdekeltségével 157.667,- forint, a II. rendű alperesével 14.255,- forint arányos.

Ebből az I. rendű alperes 92%-os pervesztességével arányos 145.054,- forint; a másodfokú bíróság ekként az I. rendű alperes által az állam részére külön felhívásra fizetendő állam által előlegezett költség összegét 145.054,- forintra felemelte.

A teljes egészében pervesztes II. rendű alperes a rá eső 14.255,- forint megfizetésére köteles, a másodfokú bíróság ezen összegű állam által előlegezett költség megfizetésére kötelezte.

Az I. rendű és II. rendű felperesek teljes személyes költségmentességben részesültek, így az elutasított keresetrész után járó illetéket a Kmr.14.§-a alapján az állam viseli, míg a III. rendű és a IV. rendű felpereseket a Kmr.15.§ (1) bekezdése alapján lehetett az illeték viselése alól mentesíteni.

A másodfokú eljárásban az I. rendű alperes az I. rendű felperes esetében 800.000,- forint, a II. rendű felperes esetében (a 645.370,- forint vonatkozásában eredményes felperesi fellebbezés és az 500.000,- forint vonatkozásában eredménytelen alperesi fellebbezés összegeként) 1.145.370,- forint, a III. rendű felperes esetében 700.000,- forint, a IV. rendű felperes esetében 800.000,- forint vonatkozásában lett pervesztes, így ezen összegekre vonatkoztatva köteles a felperesek másodfokú eljárásban felmerült költségét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdés a) pontja alapján megfizetni. Az első- és másodfokú eljárásra együttesen kikötött, a megítélt összeg 20%-ának megfelelő ügyvédi munkadíjból az elsőfokú perköltség levonását követően fennmaradó rész másodfokú perköltségként azonban a bíróság megítélése szerint - a tárgyaláson kívül elbírálásra is figyelemmel - eltúlzott, így azt a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése szerinti mértékre csökkentette.

A feljegyzett fellebbezési illetéket az alperes az Itv.74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr.13.§ (2) bekezdése alapján, a Pp.78.§ (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel köteles viselni.

Pécs, 2013. április 25.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó
bíró, Dr. Vagyicska Petra s.k. bíró